Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 171. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 7-го ВЕРЕСНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 7, 1956. No. 171. VOL. LXIII.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ БАЧИТЬ ПРИЧИН ДО ІНТЕРВЕНЦІЇ ФЕДЕРАЛЬНОГО УРЯДУ В СПРАВІ ІНТЕҐРАЦІЇ

В ВЕРЕСНІ АЙЗЕНГАВЕР ВИГОЛОСИТЬ ТРИ ПРОМОВИ ПРО ФАРМЕРСЬКУ ПРОБЛЕМУ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що противиться інтервенції федерального уряду в справі здійснювання закону про ліквідацію окремих шкіл для дітей кольорового населення. На думку Айзенгавера федеральний уряд міг би вмішуватися в цю справу аж тоді, коли б стейтові уряди не могли або не хотіли самі полагодити цього конфлікту, який виник в деяких південних стейтах у зв'язку із здійснюванням зарядження Найвищого Суду ЗДА про скасування сеґреґації в шкільництві. Президент заявився проти расових упереджень білого населення, але одночасно критикував і тих „екстремістів", які бажають, щоб цю делікатну проблему розв'язати негайно, за „одним махом пера". Президент відмовився скласти заяву, чи рішення Найвищого Суду ЗДА є „конституційне", бо ту проблему має розв'язувати суд, а виконна частина уряду має дбати про те, щоб рішення суду було здійснене. Айзенгавер заявив, що тільки час і відповідне виховання зможуть із успіхом причинитися до того, що ця дразлива справа в південних стейтах буде розв'язана для добра країни. Федеральний уряд не може вживати своєї сили при розв'язуванні конфліктів в стейтах, бо стейти дбають про те, щоб федеральна влада не вмішувалася до тієї ділянки їхньої влади, яка, згідно з Конституцією, належить стейтовим урядам. Тим часом напруження в Тексасі, Теннесі і Кентоки дещо зменшилося, в деяких місцевостях біле населення погодилося з тим фактом, що кольорові учні почали вчитися в школах, до яких досі ходили тільки білі учні, а в інших кольорові учні зовсім не вписувалися до шкіл із білими учнями. В Клінтоні, Тенн., крайова ґвардія не допустила до поважніших заворушень, і кольорові учні могли відвідувати середню школу разом із білими. Президент виявив журналістам про плян своєї виборчої кампанії в місяці вересні. І так 12-го вересня відбуде він конференцію на своїй фармі в Ґеттисбурґу з 500 республіканськими провідниками, а пізніше виголосить три промови, в яких порушить справу фармерської кризи. 19-го вересня виголосить Президент велику промову в Вашинґтоні, яку будуть передавати радіові й телевізійні стації. Два дні пізніше він полетить до Нютону, Айова, де на рільничій виставці промовлятиме до зібраних там фармерів. (22-го вересня промовлятиме там демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон). 28-го вересня Президент виголосить ще одну промову до американського народу, в якій також порушуватиме фармерську кризу. З цього виходить, що Айзенгавер вестиме енерґічнішу виборчу кампанію, ніж це давніше передбачували.

Стівенсон твердить, що справа миру не повинна бути виборчою проблемою

Лос Анджелес, Каліф. — Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон промовляв на конвенції Американського Леґіону і заявив, що справа миру, яку республіканці зробили своєю виборчою проблемою, не повинна нею бути, бо мир у світі, — це не є заслуга республіканського уряду. Тим способом Стівенсон хоче знищити половину республіканського гасла, яке звучить: „мир у світі і добробут". Стівенсон домагався також, щоб уряд скасував обов'язкове покликування до військової служби, як тільки на це дозволить безпека країни. Стівенсон заявив, що республіканці несправедливо закидають демократам, що під час демократичних урядів (Вилсон, Рузвелт, Труман) були війни, немов би демократи бажали війни. Демократи, твердив Стівенсон, також бажають миру в світі.

Ескімоси будують місто в канадійській Арктиці

Аклавік, Півн.-Зах. Території. — Місцеві ескімоські й індіянські робітники будують нове місто Аклавік в канадійській Арктиці, яке буде столицею тієї північної території замість теперішнього міста цієї самої назви, яке лежить у віддаленні 35-ох миль від західньої дельти ріки Мекензі. В старому Аклавіку ґатунок землі не дозволяє будувати солідніші будівлі і там немає придатної площі на летовище. Коли почали будувати новий Аклавік, то між ескімосами й індіянами була тільки мала група робітників, які вміли взяти в руки пилу й сокиру, але тепер є їх стільки, що можуть будувати нові будівлі. Уряд вишколює ескімосів та індіян і в інших працях, щоби вони могли обслуговувати мешканців нової столиці канадійських підбіґунових територій.

В АМЕРИЦІ

● **9-річний учень Дікі Шін** із Порт Артуру, Тексас, є найбільшим „героєм" в своїй клясі, бо під час вакацій його взяв бик на роги, він попікся, пускаючи фоєрверки, а в додатку ще був поранений в автомобільній катастрофі.

● **Департамент рільництва** повідомляє, що імунітету проти отрути рослини „айві" немає і через те, той, хто вже раз терпів від цієї отрути, може знову заразитися від цієї рослини.

● **На курячу фарму** Чарлза Різа в Елмайра, Н. Й., впала пушка від радарового детектора. Шість курей, які нишпорили коло цієї пушки, згинули.

● **Дорадник президента** Айзенгавера в справах національних меншин, Максвелл М. Раб, заявив на зборах Японсько-Американської Громадянської Ліґи в Сан Франсіско, що Президент знову проситиме Конґрес про ухвалення ліберальнішого імміґраційного закону.

● **11 вояків,** які втекли з-поза залізної заслони і п'ять років відслужили в американській армії, дістали права американських громадян. Урочисте надання їм американського громадянства відбулося в Вашинґтоні у федеральному суді.

● **Під час останнього** 3-денного „вікенду" на шляхах ЗДА в автомобільних катастрофах згинуло 435 осіб. Крім того втопилося 89 осіб, а в інших нещасливих випадках згинуло 72 особи. Разом втратило життя 596 осіб.

● **Демократичний конґресмен** Томас Дж. Лейн, який відбув чотиримісячну кару тюрми за фальшиве податкове зізнання, заявив, що буде старатися про найменування його кандидатом на конґресмена зі стейту Массачусетс.

● **В Рочестері, Н. Й.,** відбувається конвенція Американського Фізольоґічного Товариства, в якій бере участь 700 науковців із ЗДА і Канади.

МОНОГРАФІЯ „АРХИПЕНКО — ПІВ СТОРІЧЧЯ" ПОЯВИТЬСЯ У В-ВІ „СВОБОДА"

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ ПІДПИСАВ КОНТРАКТ ПРО ПУБЛІКАЦІЮ МОНУМЕНТАЛЬНОГО ТВОРУ ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА З ФОНДУ СЛ. П. Д-РА ЛУКИ МИШУҐИ

Український Народний Союз і виконавці волі померлого в лютому минулого року головного редактора „Свободи" сл. п. д-ра Луки Мишуги підписали контракт з світової слави українським різьбарем Олександром Архипенком про видання його монументального твору-монографії, що матиме назву: „Архипенко — пів сторіччя". Книга появиться у В-ві „Свобода" та охоплюватиме приблизно 100 сторінок писаного тексту про філософію, стиль і техніку творчости Архипенка в ділянці модерного мистецтва, як теж приблизно 200 сторінок ілюстрацій Архипенкових творів, в тому 12 цілосторінкових кольорових ілюстрацій. В контракті, підписаному між Архипенком, з одного боку, і представниками УНСоюзу і виконавцями волі д-ра Луки Мишуги, з другого, м. ін. сказано:

„Автор (Олександер Архипенко) написав текст, що складається з його філософії та вияснення його стилю, техніки і праці в ділянці модерного мистецтва. Цей текст на приблизно 100 сторінок, разом з приблизно 200 додатковими сторінками репродукцій його творів, цитат і вступу закордонного авторитету на тему мистецтва повинні бути включені в книжку, затитуловану: „Архипенко — пів сторіччя".

„Видавець (Український Народний Союз) погоджується опублікувати згадану книжку в Видавництві свого офіційного органу „Свобода" впродовж шести місяців після того, як Автор доставить весь матеріял до цієї книжки . . .

„Д-р Лука Мишуга помер 8-го лютого 1955-го року, залишивши тестамент, в якому Дмитро Галичин і Роман Слободян були призначені виконавцями його волі „для вжитку, видачі, призначення чи розподілу" залишених ним фондів на „видання відповідних наукових, історичних чи культурних книжок, публікацій, композицій чи творів мистецтва американця українського роду", найкраще „під наглядом Українського Народного Союзу".



Ол. Архипенко

В контракті дальше сказано, що виконавці волі д-ра Л. Мишуги вирішили, що автор, п. Архипенко та його твір відповідають усім тим передумовам і кваліфікаціям, які поставлені в тестаменті д-ра Мишуги вже апробовані відповідними судовими властями, і тому рішили перебрати публікацію твору „Архипенко — пів сторіччя" з фонду Мишуги. Контракт в дальшому визначає подробиці видання та його умови. Монографія появиться англійською мовою і матиме відповідну присвяту для покійного д-ра Мишуги, якого в'язала з п. Архипенком велика взаємна дружба і пошана. Твір теж недвозначно встановлятиме ще досі часто нехтувану в світі українську національність п. Архипенка. Книга ця, підготова до публікації якої вже завершується у В-ві „Свобода", буде без сумніву замітною появою на світовому книжковому ринку та в світовій літературі, як і замітним українським вкладом у світову культуру. Книга ця буде теж і гідним вшануванням пам'яти пок. д-ра Луки Мишуги, з фонду якого вона появиться. Весь прибуток з тієї книги має бути повернений знову до фонду.

Контракт підписали: Ол. Архипенко, як автор, представники УНСоюзу: заст. гол. предсідника адв. Михайло Пізнак і гол. секретар Григорій Герман, та Дмитро Галичин і Роман Слободян, як виконавці тестаменту пок. д-ра Луки Мишуги і завідувачі залишених ним фондів.

Міні про наближення другої індустріяльної революції

Лос Анджелес, Каліф. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Робітників — Джордж Міні промовляв на конвенції Американського Леґіону і сказав, що ЗДА стоять на порозі другої промислової революції. „Механізація праці і використання атомової енерґії, казав Міні, змінять спосіб життя всіх нас". Але, продовжував він, світ праці „не має причини до страху", бо навіть тоді, коли вся праця в фабриках буде змеханізована, ще залишиться багато праці і для людських рук. „Треба буде збудувати нові шкільні будинки і кращі житлові доми та розбудувати і поліпшити шляхи. Треба побудувати нові гідростанції і водні споруди, які контролювали б повені". Міні казав, що механізація праці дозволить зменшити число годин праці, а тоді американський нарід матиме більше вільного часу на збагачення свого духового життя. Він заявив, що советська Росія не думає про зменшення воєнного напруження в світі, тільки бажає, щоб вільний світ зменшив зусилля до оборони своєї волі". „Червоний медвідь, казав Міні, має найбільшу свою нищівну силу тоді, коли він хоче когось обняти."

В серпні працювало в цій країні 66,752,000 осіб

Вашинґтон. — Статистичне Бюро при департаменті праці повідомляє, що в серпні ц. р. число затруднених виносило 66,752.000 осіб, на 100.000 більше в порівнянні з цьогорічним липнем і на 300.000 більше в порівнянні з червнем ц. р. Повищі числа свідчать про те, що кожний із трьох попередніх місяців встановлювали нові рекорди числа затруднених. Число безробітних в серпні було на 638.000 осіб мінше в порівнянні з липнем, і становило 2,195.000 осіб. Це найнижче число безробітних від жовтня 1955 року, коли воно становило 2,131.000. Число затруднених збільшувалося в серпні головним чином тому, що голосилося до праці поважне число шкільних учнів. Статистичне Бюро підкреслює той факт, що впродовж серпня число безробітних зменшилося на таке велике число (638.000). Багато старших осіб знайшло працю в мануфактурному промислі, який пожвавлює працю.

● **Президент Айзенгавер** прийняв у Білому Домі чотирьох нових американських амбасадорів, які займають пости в Греції (Джордж В. Аллен), Мароккo (Кевендіш В. Кеннон), Єгипті (Реймонд А. Гар) і в Тунісії (Дж. Луїс Джовнес).

У КАЇРО ПРОДОВЖУЮТЬСЯ НАРАДИ В СПРАВІ СУЕЗУ

Каїро. — Тайні наради поміж Комісією П'ятьох, що її вибрано на недавній Лондонській конференції та яку очолює австралійський прем'єр Артур Гордон Мензіс, і єгипетським президентом Ґамалем Нассером — продовжуються, при чому часописи запевняють, що „збільшився оптимізм" щодо висліду тих нарад. Ніяких подробиць не оприлюднено, бо наради строго довірочні, проте сам Нассер заявив, що „закінчено вияснювати становища й тепер перейдеться до детайлів". — Президент Нассер видав прийняття для всіх членів названої Комісії та їх найближчих співробітників. Знову ж австралійський прем'єр Мензіс скликав нараду приявних у Каїро амбасадорів тих 18 держав, що їх офіційним речником є Комісія П'ятьох. Як відомо, чотири інші держави (СССР, Індія, Індонезія і Цейлон), запропонували були, як розв'язку Суезької кризи, покликати до життя міжнародне дорадче тіло при єгипетському управлінні Суезького каналу, тоді, коли 18 держав висловились за міжнародним управлінням каналу. Довгу розмову з през. Нассером відбув іранський міністер закордонних справ Саєд Алі Ардалян, один із членів Комісії П'ятьох; здогадуються, що він пішов до Нассера на просьбу Мензіса, як свого роду посередник між Комісією і Нассером. Вийшовши з тієї розмови, міністер Ардалян заявив, що нарада була „дуже корисна і надзвичайно мила", але про істотний її зміст не сказав нічого. Тим часом з Лондону повідомляють, що в англійських урядових колах непокояться, чи З'єдинені Держави надалі підтримуватимуть тверде становище Англії і Франції в справі Суезу і чи ЗДА не будуть підтримувати такий компроміс, який для Англії і Франції був би незадовільний. Військові приготування Англії і Франції продовжуються, але також Єгипет обсадив військом всі стратегічні пункти в Суезькому обширі, а у військовому заклику кажеться, що треба бути приготованим на несподіваний наскок англо-французьких військ.

Лівим соціялістам в Італії трудно зірвати з комуністами

Рим. — Пієтро Ненні, лідер лівих соціялістів в Італії, які від 1947 року, себто від часу розколу в соціялістичній партії, стоять у тісному союзі з комуністами, склав на руки французького соціялістичного сенатора П'єрра Комена, що грає ролю посередника між двома крилами італійських соціялістів, писану плятформу для з'єдинення тих двох крил. Переговори між лівими і правими соціялістами в Італії ведуть вже від кількох тижнів. Проте списана плятформа Ненні показує, що існують ще величезні різниці між двома крилами італійських соціялістів і що треба буде ще довгих дебат і суперечок, щоб ті різниці узгіднити. В закордонній політиці Ненні закликає до „підтримування політики, яка мала б на увазі злагіднювання міжнародної ситуації і скріплювання миру, щоб скасувати поділ світу на суперечні військові бльоки". У цій стилізації коментатори добачують виразне домагання, щоб Італія або виступила з НАТО, або помалу відтягалась від нього і скеровувалась в сторону „невтралізму". В справі соціяльно-робітничого руху Ненні жадає, щоб створені лідерами правих соціялістів робітничі юнії назад вступили до Генеральної Конфедерації Праці; хоч Ненні твердить, що ця Конфедерація повинна бути „автономна і незалежна від партій", проте фактом є, що Конфедерація є одною з найповажніших комуністичних допоміжних організацій і влучення туди не-комуністичних організацій розкладо б ті організації, а не Конфедерацію. Все ж, сенатор Комен вважає, що „плятформа Ненні" може служити за базу для дальших переговорів.

Афґаністан цілком узалежнив себе від Совєтів

Кабуль. — Потверджується, що комуністична інфільтрація в Афґаністані, яка довела була до приїзду в мин. році до тієї країни Хрущова й Булґаніна, перетворила фактично цю країну в дійсного, хоч не формального сателіта Москви. Крім 100,000,000долярів „допомоги", яку Москва признала Афґаністанові весною цього року, підписано окрему умову, за якою СССР і Чехословаччина мають перейняти на себе вивінування зброєю і амуніцією афґанську армію. Тепер ця армія, що нараховує 40,00 вояків, має тільки старі кріси, коло 14 старих італійських танків і кілька цілком перестарілих літаків. Комуністи перебрали на себе доставлення крісів, скорострілів, гармат, танків і літаків. Підписання такої умови з СССР і ЧСР признав прем'єр Афґаністану князь Мохаммед Дауд Хан 25 серпня ц. р., але він не подав усіх її подробиць. За неофіційними інформаціями Афґаністан зобов'язався постачати за це різні плоди власної продукції, що у практиці означатиме заставлення у комуністів афґанського народного господарства, отже повне економічне узалежнення себе від Москви. Афґаністан звертався був свого часу до західніх держав, зокрема до ЗДА, за зброєю, але ЗДА, як союзник Пакістану, не хотіли піти назустріч афґанським заходам, бо Пакістан уважає свого афґанського сусіда найгрізнішим своїм ворогом. Тепер цей ворог став дійсно грізний — стверджує преса.

Ком. Китай буцім-то звільнить всіх американців

Гонґ Конґ. — Всі американці, які все ще є в'язнені в комуністичному Китаї, мають внедовзі вийти на волю з правом виїзду до ЗДА — заявив один англійський лівий соціяліст, який кілька днів тому вернувся із відвідин у ком. Китаї, покликавшись на інформації від китайських комуністів. Так само американський католицький єпископ Амброз Пінджер, який прибув до Гонґ Конґу 15 серпня ц. р., висловив здогад, що швидко вийдуть на волю американці в комуністичному Китаї, вказавши на факт ,що їх перевели з в'язниць у північному Китаї до Шанхаю, де вони дістали кращий харч і змогу проходжуватися по саду, що звичайно попереджує повне звільнення. Тепер в Китаї є ще 10 американських громадян-в'язнів: 5 католицьких духовників, 1 лютеранський, 2 купці й 2 цивільні службовики армії. Недавно президент Айзенгавер звернув увагу, що комуністичний Китай затримує американських громадян, як „політичних закладників", шантажуючи ними ЗДА за політичні концесії. Затримування тих американських громадян в ком. Китаї стало офіційною причиною відмовлення американським журналістам дозволу від державного департаменту на виїзд туди.

МІЖНАРОДНА СИТУАЦІЯ ПОПРАВИЛАСЬ ВІД 1953 РОКУ — ТВЕРДИТЬ АЙЗЕНГАВЕР

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ОПРОКИДУЄ ТВЕРДЖЕННЯ, НАЧЕ Б БОЛЬШЕВИКИ ВИГРАЛИ У ХОЛОДНІЙ ВІЙНІ. — НЕ БАЧИТЬ КОРИСТИ З ДРУГОЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ"

Вашингтон. — „Ситуація для вільного світу сьогодні краща, аніж була в січні 1953 р., і я не знаю, як хтось може дивитися на існуючі факти й заперечувати їх" — заявив Президент на своїй пресовій конференції з середи 5 вересня ц. р. у відповіді на запит журналіста, чи правду казали демократичні промовці в Лейбор Дей в Мишиґені, що „ми програємо холодну війну". На підтримання свого твердження, Президент навів такі факти: В січні 1953 року в Індо-Китаї йшла безнадійна для Франції війна і здавалося, що в руки комуністів впаде цілий тамошній півострів. Війна закінчилась тим, що вільний світ став там міцно на одному кусні території під вільним керівництвом і зліквідовано там колоніялізм. У Кореї продовжувалась війна серед умовин, які виключали перемогу; війна скінчилась з тим, що втримується лінію, яка була й під час бойових дій. В Ірані не змогла прийти до влади комуністична партія, поладнано гостру кризу за Трієст, Австрія стала вільною й комуністи програли в Ґватемалі. У тому самому часі зайшла дуже поважна зміна, коли Совєти перестали погрожувати силою і звернулися до економічної пропаґанди. Ця остання вимагає негайної інтеліґентної реакції, що й дійсно діється. В усякому разі большевики не мають таких легких успіхів своєю новою тактикою, як вони думали, що матимуть. Президент признає, що деяких, існуючих тому три і пів року труднощів, і досі не вдалося розв'язати, і назвав тут ізраїльсько-арабські відносини. Все ж, і тут усі заінтересовані сторони погодились на технічну сторінку іриґаційного пляну Джонстона, а не зреалізовано його тільки з існуючих політичних причин. — З інших міжнародних справ, заторкнених на цій пресовій конференції, Президент відмовився входити знову в подробиці Суезького конфлікту, поки в Каїро триває конференція у цій справі. Президент підкреслив тільки знову принципове становище ЗДА, що цей спір повинен бути поладнаний мирно, із новим заґарантуванням свободи плавби Суезьким каналом. Коли один із журналістів пригадав Президентові висловлену недавно ідею сенатора М. Менсфілда, демократа з Монтани, щоб з уваги на незадовільну міжнародну ситуацію скликати нову конференцію голів урядів чотирьох великодержав, то през. Айзенгавер поставився неґативно до такої думки. Він, мовляв, особисто виложив перед головами урядів Англії, Франції і СССР на Женевській конференції „на вершинах" ті принципи, що їх треба зреалізувати, щоби світ зазнав певного і тривкого миру. Між тими принципами, що їх тепер повторив Президент, було також „право всіх уярмлених країн Европи голосувати у вільних виборах за урядами, що їх вони хочуть", „об'єднання поділених тепер країн" і ін. Президент не бачить ніякої користи з такої нової конференції „на вершинах", бо, мовляв, „нема потреби з'їздитись знову, щоби повторювати ті речі, що їх в міжчасі не відкликано". — Коли запитано Президента щодо заповіджених відвідин індійського прем'єра Неру в З'єдинених Державах, то Президент, підтримуючи те запрошення, висловив сумнів, чи Неру зможе прибути перед листопадовими виборами.

В Тибеті заведено цілком комуно-китайську адміністрацію

Катманду, Непаль. — На всьому терені Тибету заведено вже в цілості комуно-китайську адміністрацію — повідомила про це торговельна місія, яка їздила туди з Непалю. Перебрання цілої адміністрації в комуно-китайські руки наступило, твердять непальці, після повстання в східній частині Тибету, у проводі якого стояли тибетанські монахи. Китайсько-комуністична окупаційна влада веде від місяців велику пропаґандивну акцію та закидає гористий тибетанський край летючками і брошурками, скидуваними масово з літаків. Водночас з Китаю привозять щораз новий технічний виряд на єдине летовище в Тибеті. Сільсько-господарські машини й різні машини для дрібного промислу, що їх привозять китайські комуністи, роблять — кажуть непальці — велике враження на тибетанців, страшенне відсталих цивілізацією.

В СВІТІ

● **Варшавська „Трибуна Люду"** повідомила про відкриття у Львові, на т. зв. Вульці (узгір'ї на Вулецькій вулиці), пам'ятника в честь розстріляних на тому місці німцями вночі проти 4 липня 1941 року 36 польських вільних професорів університету і політехніки з їх жінками й дітьми. Цьогобічна польська преса звертає увагу, що совєтські чинники не запросили на ту урочистість нікого з польського наукового світу.

● **Сто французьких громадян,** чоловіків, жінок і дітей, виїхали з Єгипту на заклик французьких консулятів у трьох єгипетських містах. Прибувши до Марселю, вони оповідали, що життя для европейців стає в Єгипті щораз прикріше. Англійська амбасада в Каїро видала розпорядження, щоб родини членів амбасади й консулярних станиць негайно виїхали.

● **Китайські націоналісти** на Формозі переконані, що вони ще підуть війною проти комуністів і виженуть їх із Китаю. Командант націонал - китайської армії ген. Пеінґ Менґ-чі видав заклик до армії — бути завжди напоготові.

● **Індійський прем'єр Неру,** відповідаючи на інтерпеляцію в парляменті у зв'язку з американськими вістками про совєтські атомові вибухи, — признав, що в північній і північно-західній частині Індії збільшилась радіоактивність. Неру приписав це наслідкам совєтських атомових експериментів.

● **У Гамбурзі в Західній Німеччині** поліція вперше перевела облаву і арештувала кольпортерів комуністичних газет і іншої комуністичної літератури. Як відомо, комуністичну партію в Зах. Німеччині недавно розв'язано, а всю комуністичну пресу й літературу признано нелеґальною.

● **Лазар Каґанович,** один із дуже нечисленних старих большевиків, які залишились ще живі й при владі, як віце-прем'єр СССР, став міністром промисловости будівельних матеріялів. В червні цього року він зрікся головства у державній комісії праці й платень.

● **У Неаполі в Італії** вибух бунт проти підвищення ціни на трамвайні білети. 500 демонстрантів обкидали два трамвайні вагони камінням, поранивши 9-х пасажирів і двох трамвайних службовців. Поліція розігнала демонстрацію.

● **У Сирії** розстріляно двох військовиків, засуджених за співучасть у змові, наслідком якої згинув минулого року шеф штабу сирійської армії, полк. Аднан Малкі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАША МОЛОДЬ

Офіціяльне Свято Праці, що його відзначає Америка і Канада кожного року у перший понеділок вересня і що формально закінчує вакаційно-літній сезон, можна б сміливо назвати днем української молоді на північно-американському континенті. В цей бо день, а радше протягом зв'язаного з цим святом кінця тижня, поодинокі організації нашої молоді: Ліґа Української Молоді Північної Америки, Спілка Української Молоді Америки, Об'єднання Демократичної Української Молоді та інші відбувають свої річні конвенції, з'їзди і здвиги, а велика скавтова організація української молоді „Пласт" остаточно завершує та підсумовує свою вакаційно-таборову виховну й відпочинкову діяльність. Ці організації, разом з Українськими Американськими Ветеранами, Молодими Українськими Націоналістами та деякими іншими групами, практично охоплюють всі верстви нашої молоді і становлять, без сумніву, одну з найважливіших клітин нашого зорганізованого громадського життя.

Для порядку треба ствердити, що ці організації молоді своєю силою та організаційним складом мають багато ширше поняття, ніж молодь у стислому розумінні цього слова. Вони бо практично охоплюють не тільки молоде, але й середнє покоління, в рядах цих організацій є люди, що займають вже видатні професійні та громадські становища і мають поважний стаж та заслуги. А проте, це є організації молоді із властивими цьому поняттю прикметами: молодечим запалом, енерґією та життєрадістю. Велика частина їхнього організаційного складу — це справді молодь, що не переступила 30-го року життя, а ті старші, що з цією молоддю співпрацюють, до неї достосовуються і самі „молодіють".

Якщо ці організації молоді та їх активність оцінювати по цьогорічних з'їздах і імпрезах, то можна мати для них тільки слова признання. Це, очевидно, ще не значить, що немає там недомагань, що не могло б бути ліпше, бо ж — як кажуть американці — для поліпшень немає обмежень. Все ж таки, коли спостерігати нашу молодь, її поведінку, її наставлення та її активність, то наша спільнота справді з почуттям гордости може йти назустріч завтрішньому дневі.

Очевидно, що між поодинокими організаціями цієї молоді є деякі різниці, що зумовлюють і виправдують наявність кількох організацій. І так, наприклад, Ліґа Молоді, як і Українські Американські Ветерани, об'єднують головно народжену в Америці і Канаді ґенерацію, тоді як в інших організаціях гуртуються переважно особи з відносно свіжими ще европейсько-українськими традиціями. При цьому за найвідрадніше явище у наших обставинах можна вважати факт, що між усіми цими організаціями молоді не тільки немає антагонізмів, але, навпаки, є багато взаємних симпатій, зрозуміння і не тільки бажання, але й практичної співпраці. *Щодо цього організації нашої молоді куди більш* дозрілі, ніж деякі угрупування старших і щодо цього „діти" справді могли б послужити добрим прикладом для „батьків".

За друге і не менш відрадне явище в організаціях нашої молоді треба вважати свідомий, щирий і глибокий патріотизм, що проявляється у різних формах. Цей свідомий український патріотизм у таких організаціях молоді, як Пласт, СУМА, МУН чи ОДУМ, є сам собою зрозумілий. Ця бо молодь переважно й зорганізована на базі тієї свідомости і того патріотизму. Але ця свідомість і патріотизм тим більш характеристичні в організаціях тієї молоді, що є направду тільки з походження українська, що говорить уже мовою країни свого народження та усім — народженням, вихованням, ментальністю і заінтересуваннями — є справді і під *кожним оглядом інтеґральною* частиною американської чи канадійської нації. Україна для них — це вже тільки країна їхніх батьків чи дідів, далека й екзотична країна, що в багатьох випадках є більш поняттям, ніж реальною дійсністю. А проте, вони мають глибокий сантимент до того поняття, вони щиро співчувають долі українського народу і щиро та активно виявляють бажання допомогти йому. „Шюр, ай ем юкі, енд правд оф іт, ту" — я є справді українка, і також горда з того — пише в пресовому органі цієї молоді одна з них. За причину того „шюр" і тієї гордости вона подає різні прояви української традиції, української культури і не в останній мірі української боротьби за волю.

Кожний черговий рік може віддалювати більше цю нашу молодь від — скажімо — свіжости українських традицій і всього того ,чим вона може *пишатись*. Це стосується до всієї молоді та до всіх її організацій. Ми, як спільнота, повинні докласти всіх зусиль, не повинні щадити жадного труду, щоб ці традиції відсвіжувати і збагачувати.

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ — І МИ

Передвиборча кампанія у ЗДА розгориться і триватиме ще добрих два місяці; вона неминуче зачепить і українську громаду. Кожний з українців — старих, молодих і новоприбулих — візьме в ній участь, а потім голосуватиме так, як підкаже йому сумління та переконання.

Обидві партії — Демократична і Республіканська — намагатимуться перетягнути на свою сторону кожен можливий голос. Вони будуть звертатися до нас і як до американських громадян, і як до робітників чи професіоналів, і як до представників певної національної збірноти в Америці.

Вже тепер видно напрямки, по яких ітиме аґітація. Демократи, що тепер є в опозиції, зрозуміло, обіцяють більше, республіканці, що є при владі, посилаються на те, що вони вже зробили багато за короткий час. Перші є в наступі, другі — в обороні. Кожна партія перебирає всі свої заслуги і перебільшує їх, а заслуги другої применшує.

Демократи нагадують безупинно про їх основний, давній козир: що соціяльне забезпечення запровадив їх президент Рузвелт після депресії. Республіканці хваляться тим, що Айзенгавер не тільки не спинив руху соціяльного забезпечення, а ще й поширив його на сім мільйонів людей нових категорій. Демократи говорять, що з часу їх урядування було відкрито двері Америки для нових імігрантів. Республіканці нагадують, що саме під час урядування демократів в Німеччині і Австрії шаліли совєтські репатріяційні комісії, з УНРРА та ІРО були повні комуністів. Демократи кажуть, що податки надто великі і що вони обов'язково зменшать їх, а республіканці відповідають, що саме за час уряду президента Айзенгавера переведено найбільше в історії Америки зменшення податків.

Демократи обвинувачують Айзенгавера за Женеву, а республіканці нагадують їм, що то Рузвелт віддав совєтам Китай та половину Европи і що саме за уряду Айзенгавера Совєти вперше посунулися назад — із Австрії.

Паралелі можна провадити без кінця, крім хіба, зовнішньої політики, бо в ній американці вже довший час діють на засадах двопартійности, і в зовнішній політиці нема великої різниці між обома партіями.

Але для нас у цій передвиборчій кампанії існує небезпека, яка лежить в нашій надмірній емоційності і в специфічній здібності переносити справи зовнішні на наші внутрішні фронти — і то з великим запалом.

Тому представники обох партій в українському суспільстві повинні вважати, щоб не розпалити нового вогню і не додати до наших одинадцяти партій, двох чи трьох віровизнань, двох територіяльних походжень і розходжень ще й кілька нових — відповідно до американського розподілу. Американці після виборів потиснуть один одному руки і будуть далі потроху боротись між собою у внутрішніх справах і спільно стояти разом, коли заторкнуть інтереси Америки в цілому. Нам би треба повчитися у них цьому мистецтву, яке у нас навіть не почало розвиватися.

А особливо небезпечно, щоб у передвиборчу кампанію, яка серед американців проходить здебільшого в питаннях місцевого порядку, ми не розпочали нової „клясової боротьби", хоч як це смішно звучить на перший погляд. Але вже й тепер запальні прибічники демократів вдаються до арґументів, що республіканці, мовляв, стоять за „біг бизнес", а українці здебільшого є робітниками — а тому робітники повинні голосувати проти „панів" і за демократів. Поперше, серед демократів є мільйонерів не менше, а може й більше, як серед республіканців, а подруге — цей підхід надзвичайно шкідливий саме для нас. Вся теорія М. Грушевського, за яку його так виклинають тепер Совєти, саме й полягала в тому, що українська нація бореться за своє національне визволення, як одна цілість; що національна боротьба об'єднує всі групи і підгрупи українського народу. Надії ж Совєтів, навпаки, ґрунтувались завжди саме на розколі, на під'юджуванні одних проти других, на розпалюванні заздрости та злоби. В Америці, де навіть профспілки відкидають клясову боротьбу, як засіб для осягнення успіхів, така пропаґанда серед українців є смішним пережитком совєтських впливів, або давніх, трохи наївних тепер для нас примітивно-радикальних теорій. Але ведена в такому тоні пропаґанда може пошкодити нам, як пошкодила вона вже тоді, коли серед „старих еміґрантів" пішла була пропаґанда проти новоприбулих „панів".

Так само зайво і шкідливо було б для нас попадати в тон деяких запальних прихильників Республіканської партії і таврувати демократів „комуністами" чи їх прихильниками. Демократи є не менш запеклими ворогами комуністів, ніж республіканці. Передвиборча аґітація серед американців може дозволити собі на всілякі вибрики, бо вони забуваються після виборів, але ми не повинні попадати в той самий тон, бо наші пристрасті далеко не кінчаються, як американські, рівночасно з виборами. На американських виборах треба нам теж учитися — приймати добре й відкидати шкітливе, бо й вибори в Америці мають світлі й темні сторони.

Кожен з українців-ситизенів не тільки може, а й повинен зареєструватись тепер і голосувати в листопаді. Збільшена українська громада може тепер підкреслити своє значення. Але голосувати треба згідно з розумною і спокійною аналізою діл і обіцянок обох партій, не піддаючись на аґітацію тих, хто хоче вносити надто багато запалу у кампанію, яку самі американці беруть лише з погляду доцільности або родинної традиції.

Л. Лисиченко

НЕБЕЗПЕКА ЩЕ НЕ МИНУЛА

Лондон. — Міжнародна конференція в Лондоні вирішила послати комісію, вибрану з членів конференції, для переговорів з єгипетським урядом в справі дальшого керування Суезьким каналом. Дві держави, найбільш заінтересовані Суезьким каналом, — Великобританія і Франція — занепокоєні політикою єгипетського президента Нассера. Єгипетський диктатор має намір примусити великодержави йти на далекі поступки, наслідок яких був би той, що ці держави були б здані на ласку єгипетського уряду, чи захоче він пропустити кораблі через Суез. Ця небезпека тим більша, що в Єгипті тепер діє уряд, який стоїть у тісному (хоч неписаному) союзі з комуністичною великодержавою — СССР.

Віддаючи, на єгипетську націоналізацію Суезького каналу, відповідь Лондонської конференції — створити інтернаціональний комітет для Суезу, при чому відповідні права Єгипту в Суезі були б пошановані. Щоб зміцнити свої „арґументи" в дискусії з Нассером, уряд Британії і Франції перевели мобілізацію своїх воєнних сил у східній частині Середземного моря.

Якби дійшло до війни, Англії та Франції з Єгиптом, то не важко собі уявити страшні наслідки такої події:

1. Суезький канал був би зруйнований, отже шлях для арабської нафти до европейських країн був би перерваний; 2. Західні великодержави мали б проти себе не тільки єгиптян, але цілий арабський світ і народи Азії, які в війні проти Єгипту бачили б колоніялізм старого стилю; 3. Ці настрої використала б Москва і виступила б в обороні Єгипту проти „імперіялістів"; 4. Справа була б передана до Об'єднаних Націй, і, можливо, скінчилась би ліквідацією цієї міжнародної організації, як то сталося з Ліґою Націй; 5. Від Британської Спілки Народів (Комонвелту) відійшли б ті його члени, які не погоджуються з політикою англійського уряду в справі Суезу, а це було б знаком розпаду; 6. війна в Єгипті не була б тріюмфальним маршем, бо Єгипет має найновішу зброю, прислану із країн совєтського бльоку, і населення тієї країни уважало б війну обороною своїх національних прав — суверенности і рівности з іншими державами.

Словом, коли обчислити всі невигоди війни з Єгиптом, то ясно, що така війна „не виплачується": такої війни від щирого серця бажають собі в Москві, бо тоді зріс би авторитет Росії в світі, і Хрущов був би арбітром і тим „третім, що користає", коли „два б'ються".

Британія має нерозв'язану справу на Кипрі, де продовжуються терористичні виступи тайної військової організації. Єгипетська війна була б для Англії новою „єгипетською карою". Тому „людина вулиці" в Англії надіється, що справа Суезу буде розв'язана без війни.

П. А.

Д-р Кость Кисілевський

ПЕРЕД НОВИМ ШКІЛЬНИМ РОКОМ

У вересні починається праця у школах і на курсах українознавства, що підлягають Шкільній Раді при УККА. Семирічна практика українського вчителя й організатора дає змогу краще, як колись, плянувати на майбутність. Маємо тепер 44 вечірні й суботні школи, понад 2 тисячі учнів і 150 вчителів. Маємо відповідні шкільні підручники, журнали, енциклопедію, мапи (навіть контурові), образи, ілюстровані альбоми, бібліотеки, музеї, приладдя. Маємо програму навчання, дидактику й вироблені статути батьківських комітетів та фінансових баз, зосереджених в гуртках „Рідної Школи".

Та проте відчуваємо тепер найбільше замітну байдужність до українознавства більшости громадянства, що стоїть на становищі „*Моя хата* скраю". Щоб зарадити цьому лиху та ще раз освідомити всіх українців, не тільки батьків, в тому, що наша майбутність у новому поколінні, що його не можна залишити без опіки старших, що в школах і на курсах українознавства виховуються правдиві патріоти, а при тому добрі громадяни нової батьківщини, — для цієї мети потрібно перевести віча в усіх українських громадах. На вічах (зборах і сходинах) треба заторкнути справу організації і плянування виховного та навчального процесу в новому шкільному році в школах українознавства.

Це повинно зосередитись в таких напрямних:

1) Ніхто не повинен стояти осторонь цієї важливої ділянки в нашому громадському й культурному житті, в нашій праці для збереження душі майбутнього покоління. З признанням вітаємо його успіхи в ділянці чужої культури, але рівночасно з тривогою запримічуємо, що багато дітей і молоді не бере активної участи в наших імпрезах, не вчащає на курси, не цікавиться українознавством. На вісім тисяч нашої новоприбулої молоді тільки четвертина становить щировіддану Україні еліту, задивлену в її світлі ідеали. Важко приходиться вчити маленькі групи; соромно робиться викладачеві в школі українознавства, коли бачить перед собою тільки десяту частину запрошеної молоді, а двадцяту частину студентської громади!! Коли хто з батьків виправдує себе фінансовими причинами, то це тільки викрут, бо ніхто не може вважати фінансовою руїною малих оплат за науку вчителям, що часто відмовляються від додаткових чи надчислових заробітків, щоб в той спосіб допомогти своїй установі в вихованні українських дітей. Є в нас також курси, що навчають безплатно; є й такі, що побирають від 2 до 5 долярів від учня за 12-16 лекцій на місяць, та ще й за льокаль тощо. Врешті треба підкреслити, що виклади в університеті українознавства відбуваються безплатно кожного місяця проголошуваними в пресі циклами.

Коли хто з батьків вдоволений тим, що його дитина вчиться тільки писати та читати, то це тільки мінімальне заспокоєння совісти, бо практика показує, що дитина без любови до української книжки, без замилування до українознавства скоро забуває письмо й стає поворотним анальфабетом в ньому. Тому й не цікавиться нашим письменством, мистецтвом і не читає книжок. Замилування треба виховати! Українознавство то не тільки *читання* й *писання*, але історія, література, мистецтво, етнографія, географія, природа, розподілені на кожному ступені школи відповідно до віку і знання. Згідно з думкою педагогів, таке українознавство дає правдиву свідомість, виховує українця-громадянина, що тішиться успіхами й журиться невдачами України, що плекає любов і пошану до високих її ідеалів. Тільки *постійна, пильна праця* в ділянці українознавства, а не короткотривалі заняття можуть переродити байдужного юнака! Тільки часте, а то й постійне перебування в українському оточенні та українська розмовна практика закріплюють мову навіки! Про це повинні знати батьки, учні, громадські установи.

У вересні повинні відбутись усюди віча з метою розбудити серед громади правдиве розуміння цієї справи, спонукати байдужних до дії.

2) Нам потрібна координація в ділянці плянування імпрез. Тому кожен організатор повинен уже тепер порозумітися з Пластом, Музичним інститутом, СУМА і визначити наперед дні й час імпрез, щоб не переобтяжувати дітей та не заскакувати Управи. Подаємо до відома, що УМП погодився в цьому році відбути спільне вшанування пам'яті Івана Франка та Тараса Шевченка. Також Пласт завжди має зв'язок з школами українознавства.

3) Управи батьківських комітетів і „Рідної Школи" повинні в цьому році започаткувати справу придбання власної домівки для курсів чи шкіл. Наша домівка повинна мати не тільки шкільні кімнати, але й площі на забави, засоби виховання, заль на імпрези, читальню, тощо.

4) Всі школи повинні вести науку за одним, апробованим і видрукованим пляном і програмою, послуговуючись апробованими книжками й друками. Хаос шкодить, а не допомагає навчальному процесові. Кожна школа, що має познаки кращої організації, складається із 6 кляс народних та 2 курсів з вищою організацією, що тривають 2 роки. В той спосіб після 8 років науки учень може відбути кінцевий іспит (матуру) в приняві інспектора або делеґата Шкільної Ради. Після того абсольвент може вписатись на університет українознавства, досі тільки в Ню Йорку; в майбутньому будуть такі університети всюди, де є більше скупчення українців, де є професори та викладачі УВУ. Кожен студент після 4 років студій та відповідного кваліфікаційного іспиту може мати працю в нашому шкільництві.

5) Всі школи й організатори повинні бути в постійному зв'язку з Управою та інспекторами Шкільної Ради. В той спосіб буде запевнений розвиток нашої виховної й навчальної справи.

У КИЄВІ: ЗАМІСТЬ КУХНІ — ТЕЛЕВІЗОР

Солідний бостонський щоденник „Ди Кришчен Сайенс Монітор" вмістив (число за 22 серпня ц. р.) короткий допис з Києва під заголовком „Іван дивиться в телевізор, читає американські книжки". Це один із багатьох дописів свіжих туристів по СССР, де перемішано на купу непоінформованість, наївність й довірливість.

Авторка, Гелен Вотергавз, описує мешкання Івана, інспектора електрики у Києві. Умовини життя інспектора електричности авторка узагальнила на умовини життя усього робітництва у Києві. Проте й тут знаходимо цікаві риски, що виявляють непривабливу дійсність, яка непомірно тяжча у житті звичайного робітника.

Проходжуючись вулицями Києва, авторка зайшла у велике подвір'я чотириповерхового дому. Усі мешканці цього старого будинку були на подвір'ї, насолоджуючись теплим вечором цьогорічної холодної осени.

Одна з жінок, Юлія, пильнувала своїх внуків, а її сусідка сиділа біля неї на східцях будинку. Жінки здивовано, як й усюди в СССР, поглянули на заграничне вбрання й капелюх чужинки. Їхнє відношення було довірливе. Порозумітися вдалося через немовлятко, що було цілком прикрите. „Чи можу я подивитись на дитину?" — запитала чужинка. Жінки не зрозуміли, але додумалися й Юлія охоче відкрила обличчя немовляти. „Шпрехен зі дойч?", — запитала вона. Чужинка не розмовляла по-німецькому, але далі їм вже не було тяжко порозумітися. Особливо подобалося жінкам, що ця чужинка — американка. Вони досі ніколи не бачили американок. „З якої частини Америки?" — запитали вони. Американка відповіла, що з Огайо, але вони не знали, де це. (Треба припускати, що вони питали про країну Америки, себто: Бразилія, ЗДА тощо, а не про місцевість в ЗДА). Потім американка натякнула, що хотіла б поглянути на мешкання Юлії й Юлія охоче запросила її увійти.

„Вона повела мене через спільну кухню, вузьку, темну, що з неї користало п'ять родин. Її власні дві кімнати були охайні, але жахливо заставлені. Одна з них була комбінована вітальня й спальня". Широке ліжко було покрите ручно робленим покривалом. Вишивана скатертина покривала піяніно, а поличка була заставлена керамікою. Американка довідалася, що донька Юлії працює в керамічній школі й тому її тепер немає вдома. Авторка звернула увагу на малесенький телевізор, „найменший, що я колибудь бачила". У другій кімнаті було багато книжок на полицях й друге велике ліжко.

„Зять Юлії голився перед маленьким дзеркалом, лаштуючись на роботу". „У країні совєтів кожна молода мати або батько мають працю. Дітьми піклуються або діди, або їх віддають до дитячого садку".

„Іван, чоловік Юлії, був такий самий привітний, як і

(Закінчення на стор. 4-тій)

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(69)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

Треба було великої сили духа й почуття обов'язку, щоб не заломитися. Франко кінець-кінців витримав, але його не раз опановувала чорна розпука. Про один напад такої розпуки оповів нам у згадуваних уже своїх споминах про Франка проф. Гр. Величко. Франко, — каже він, — „не любив звірятися нікому про свої особисті почування, не сповідався з своїх турбот, а однак таки раз у Перемишлі 1897 р. на велике моє здивування він завів розмову про своє велике кохання. Тоді він дрижав із зворушення, ламав руки й виказував взагалі таке безмежне горе, що його собі більшим годі уявити. Він висловлювався, що йому не сила жити на світі, що доведеться накласти руки на себе".*

Відгомоном важких душевних переживань того часу переповнені збірки його поезій, від „Зів'ялого листя" почавши, — „Мій ізмарагд", „Semper tiro", „Із днів журби".

Вже в „Зів'ялому листі" говорить він про „в серці нестерпнії болі (І, 10), про „незгоєні рани, невтішені жалі, завмерлеє в серці кохання" (І, Епілог), про

... „Літа важкої муки,
Пекучих болів, сліз і божевілля,
Глухої резиґнації, скажених бунтів
Придавленого серця ..." (в кінці 1-ої поезії II-го Жмутка).

Нарікає на „тачку життя" яку тягнув, доки міг, „Та тепер — каже — я зламався і збився з пуття" (3-ій жмуток 13). В „Semper tiro" теж згадує, що

„Пройшов життя, тяжку, жорстоку школу."
„Не дав мороз моїм листкам розвиться,
Квітки мої побила буря люта," — каже він у „Поклонах".

Без радости в душевній самотності і в тяжкій праці минало його життя:

„Як віл в ярмі, отак я день за днем
Свій плуг тяжкий до краю дотягаю" (Зів'яле листя, II, 19).

„І хоч я жив, то все ж я не нажився", говорить Франко в „Споминах" (у збірці ,Із днів журби"). Не нажився, не маючи радости ні в особистому, ні в громадському житті:

„Мов дерево серед степу безлисте
В осінній бурі б'ється і скрипить,
І скрип той гує поле болотисте,
Оттак душа моя тепер терпить
Слаба, безкрила, холодом прибита" ...
(„Із днів журби")

Цих виписок із поезій, де Франко виливає біль своєї душі, можна б навести ще багато, але для цього довелося б хіба переписати тут майже всі згадані вище його збірки. Але досить і цих.

Зламаний на душі, поет не раз думає про втечу від гіркого життя в нірвану. В 14-ій поезії 3-го жмутку „Зів'ялого листя" каже він до своєї музи-пісні:

„Годі ридати і плакати тяжко,
Час нам зо сцени зійти" ...

Часом його песимістичний настрій, його зневіра й розпука з причин особистих і громадських прикрощів доходили до вершка і він, як у випадку, про який оповів нам проф. Гр. Величко, думав про самогубство, подібно до героя „Зів'ялого листя":

„Оцей маленький інструмент
Холодний і блискучий ...
Один кивок ... один момент ...
І крови ключ кипучий ...
Легенький крик ... безсильний шепт,
А там — поклін покірний, —
Оце весь лік, оце рецепт
На весь мій біль безмірний." (III, 20).

Але почуття обов'язку перед сім'єю й народом брало верх над розпукою, і Франко звичайно переборював свій біль і жаль. Пам'ятаєте, як говорить він сам про це в 11-ій поезії збірки „Із днів журби":

„Я поборов себе, з корінням вирвав з серця
Усі ілюзії, всі грішні почуття,
Надії, що колись вільніше ще дихнеться,
Що доля ще й мені всміхнеться,
Що блиснуть і мені ще радощі життя.
Я зрікся їх навсе" ...

* Зб. Кинопаліки, Київ 1926, ст. 369

Ні береста, ні яворини —
Сосна, осичина стара.
Прилинь же, вітре, з України,
Теплом хаток з-понад Дніпра!

Солодким духом рути-м'яти,
Степами, де стерня й полин.
Поклоном з батьківської хати,
Листом від милої прилинь.

В краю далекому — не вдома,
Болото, ліс, руді піски.
Солома тут — не та солома,
Чебрець і верес — не такі.

Полин у полі й нехвороща,
У лісі сосон — без числа.
Та нехвороща нам дорожча,
Що в полі рідному зросла.

Не спалахне тут кущ калини,
Червоним не махне крилом.
Прилинь же, вітре, з України,
З долин дніпровських напролом.

ПЕТРО ДОРОШКО

Іван Івахів

ВСЕІНДІЯНСЬКИЙ З'ЇЗД В ҐАЛЛУП

В днях 9, 10 і 11 серпня, в Ґаллуп, Н. М. щорічно відбувається всеіндіянський попис. Беруть в ньому участь представники 30 різних індіянських племен. Ґаллуп це місто з 12,000 мешканців, порошне, весною тут цілими днями так віє піском, що не видно Божого світу. Підсоння сухе, дуже приємно в тіні, повіває холодний вітерець, вночі холодно, дуже добре спиться. Коли доїздити до границь Нового Мексика, по лівій стороні видно гарні червоні узбіччя плато Меза Верд, далі по обох сторонах шляху стоять червоні моноліти. Один із них виглядає як корабель. Називається він Шипрак. Стирчить він 1,400 стіп понад околицею, а індіянська леґенда каже, що цим кораблем вони прибули сюди із далекої півночі. (Ще одне підтвердження теорії, що індіяни прибули до Америки з Азії через Аляску). Недавно це був орієнтаційний пункт, з яким зв'язані індіянські леґенди. Шлях цей йде через заповідник племени „наваго". Горбки, моноліти, а на цій майже пустині видно денеде індіянські шатра, піддашя, голі стовпи, ніде ні деревини, круглі ліплянки лише із одном отвором на вхід, без вікон, ті самі, в яких жили індіяни пару тисяч літ тому. Коло тих ліплянок видно і гарні хати, побудовані урядом, але ледве чи в них хто мешкає, бо призвичаєння робить своє, „до чого бик навик" — то й вночі реве. Коло тих ліплянок дене-де видно рільничі машини й авта.

В середу ввечорі, 8 серпня, заїжджаю до Ґаллуп. Відразу впадають в очі індіяни, які вже прибули на попис. Ходять мовчки і тільки дивляться. Заїжджаю до індіянського табору і розкладаю своє барахло. Переїздять коло мене автами індіяни й підсміхаються тай дивуються, що це за новий індіянин.

В таборі жінки ставлять шатра, обкопують їх, рубають дрова, це саме робить дітвора, не видно чоловіків. Горить перед кожним шатром вогонь, а коло нього сидять мовчки індіянські жінки, миють часом горшки, мовчки приглядається діттора. Не чути співу, ні гамору, тихенько, як маком посіяв. На лицях не видно ніякого схвилювання. Та, як кажуть, весілля без бійки — невесілля і ярмарок не ярмарок. Так і тут, один п'яний молодець почав битися з тверезим. Мудріший уступає йому і йде до свого шатра. За ним ледве теліжиться пияцюга, а дітвора провокує тверезого викликами: „чікен, чікен." Того було вже йому забагато, а може він коло свого шатра чувся відважніший, став, закасав рукави, почервонів як мідяний самовар і кличе: „кам он". Вибігла старенька мати, повибігали жінки й діти. Старенька мати старається не допустити сина до пияка, але той не слухав, скинув з себе сорочку, кинув на дорогу і кличе: „кам он." На цей визов пиячина злякався, завернув, і зник за шатрами.

Приїздять щораз то нові індіяни, розбивають шатра, обкопують їх, рівняють ґрунт, поливають водою, горить вогонь перед кожним шатром, а особливий запах диму з сосни і кедрини просякає воздух. Кожне плем'я таборує разом, а є їх коло 30. Один індіянин каже мені, що може кожне з них пізнати, але для мене вони всі однакові. Лише впадають в око індіяни „наваго", здорові як дуби. Жарить три рази денно народ баранину, гутують до півночі, а ранком коло п'ятої години вже знову горить вогонь, чоловіки рубають дрова, а жінки шурують горшки. Ввечорі молодь кудись відходить, ночує по других шатрах, а старші чоловіки гутоpять своїх племенах.

Стоять в одному куті шатра. Коло них найновішого типу авта. В одній круглій ліплянці без вікон, з одним лише входом, кругом на землі лежать парубки, старші, діти, і на цілу ліплянку розноситься з радіо найновіша полька (чи не підкамінецька часом). Великі контрасти: ліплянка, в ній радіо, а коло неї найновіше авто.

У виставовому домі повно фірм, які виставляють індіянський народний промисл і мистецтво. Зараз при вході чорні гарні горшки, більші й менші з Санта Кляра, Н. М. Один чорний горнець, що в нього влізе чвертка збіжжя, на ньому знак ведмежої лапи, знак достатку. Дуже тяжко виліпити такий горнець. Треба робити з глини мотузок і так поволі його виводити. Коли він сирий, то дуже гнеться. Це тільки жінка може це зробити. На виставці слід відмітити: Школу індіян із Північної Каролайни, яка виставляє чудові різьби птахів, тварин і святих. Різьби з вишневого та оріхового дерева. За прилавком дві індіянки, кожна із них поверх 300 фунтів ваги. Одна з них має мастер деґрі оф артс Шикаґівського університету, і веде різьбарську школу в заповіднику. Це виставка її творів і її учнів. Народний промисл Аляски виставляє гарні різьби зі слоневої кости. Гарні ювілерні вироби заповідника Павн, Лоренс, Кензас. Один смараґдовий нашийник коштує 500 долярів. Ґаллупівська Спілка Ювілерських Виробів виставляє викладані дорогим камінням револьвери. Є і виставка образів індіянинського маляра — самоука Ма-Пі-Ві й його сина. Замітні коні його сина. Його образ Скала із Качини коштує 300 долярів. Цікаві образи й другого індіянського маляра Хавеза. Цікавий і він сам. Малого росту, важить напевно понад 300 фунтів, на ходу малює портрети кожного за три долярі „на пам'ятку." Чудове малювання на піску. Це гарно вирівняний пісок, а на ньому виводиться різнокольоровим порошком всякі узори й фігури. Плетуть кошики індіянки, ліплять горшки, ткають килими індіяни й індіянки, шиють легкі ходачки з замші, виготовляють ювілерські вироби.

Щоб народ не голодував, є тут дві кухні. Одна, де варять собі самі індіяни, і друга під зарядом американців. Перша — це шопа, покрита бляхою, а в дасі дірк на дим. Посередині стоять дві великі залізні бочки, а коло них дві індіянки, які колами мішають страву. Під стінами сидять групами індіяни, їдять та гостяться. Це в таборі. На стадіоні є друга кухня, під зарядом білих. Тут чистенько, столи гарно накриті, смачна страва, полумиски, вилки, ножі. Індіяни спокійненько підходять, беруть страву та заїдають. Тихенько, ніякого гамору.

Але найважніше щойно надходить — це Попис Танців та Співу. Точно у 8'15 ввечорі запалюють на стадіоні сім великих ватр, горять ватри і на сусідніх горбах. Машерують усі групи. Напереді два старенькі індіяни несуть американський прапор і прапор стейту Ню Мексіко. За ними машерує, під звуки індіянського маршу, дута оркестра з Зуні, Н. М., шість індіянок несуть великий американський прапор, а далі за ними машерують учасники виступів. Відіграниям національного американського гимну починається попис. Передтим спікер могутнім голосом заповідає: „Ми, індіяни, перші американці, що дали вам багато й ще можемо дати із нагоди тридцятьп'ятого з'їзду вітаємо вас як братів у цій всесвітній, найбільшій на всім світі індіянській столиці Ґаллуп." Починаються танки. Це переважно танки перемоги, успіху в полюванні, танок оленів, та танок — прохання про дощ. Нудні вони й монотонні. Жінки водоноси із племени „зуні" співають одну пісню і то лише на один голос. Слабо виходить спів солістки із племени „наваго" наваською мовою, а вже краще сольо ватажка якогось іншого племени. В п'ятницю в 10 год. починається парада вулицями міста. Ніякого співу, лише монотонне якесь мугикання, тарахкалки, й різні рухи, що імітують лучників, та інші танки. Танці майже нагих індіян роблять прикре враження. Це саме виходить із вершників на ослах і конях. Одне треба подивляти, що сюди прибули індіяни з далеких місцевостей. Ніяких хорових виступів, ніякої друкованої літератури. Лише тепер американці стараються друкувати книжки в індіянській мові, переважно „наваго". Пополудні мали відбутися родео і спортові гри. Але я попрощався з дуже гостинними господарями та від'їхав до холодного, з чудовим повітрям Колорадо.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, та знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

ПРИЇХАЛА ДО НЮ ЙОРКУ ПРОСТО З ЛЕМКІВЩИНИ...

Просто не хотілося вірити, що ось ця жінка, яка сиділа перед вами в книгарні „Арка" на 7-ій вулиці в Ню Йорку, буквально ще чотири дні тому жила у своєму рідному селі Ростоках на Лемківщині! Не хотілося вірити, що це людина, яка ще кілька днів тому була в західньому куті України, подарованому з ласки большевиків Польщі. Це не була одна з еміґранток, що покинули рідний край наприкінці останньої війни, коли наближувались большевики, ані одна з тих, що залишились у Німеччині чи у Франції, вивезені туди німцями ще за самої війни. Перед вами була людина, яка не знала нічого про табори ДП, про еміґрацію, не бачила на очі Західньої Німеччини чи Австрії, не знає нічогісінько про ашуранси й інші Скілли й Харибри післявоєнних іміґраційних законів Америки і не переходила комісій, які проймають тугою, але й острахом кандидатів на виїзд на той бік океану. Просто, як чудо: ще 18 серпня 1956 Марія Коцур була в Ростоках на Лемківщині, а 22 серпня ви розмовляли з нею в Ню Йорку. Чудо не тільки комунікаційної техніки наших часів, але й переборення завіс, що ними поділений сучасний світ.

Марія Коцур із донькою Ольгою у книгарні „Арка" в Ню Йорку

Це подвиг не Марії Коцур, а її чоловіка Івана із міста Трой в стейті Ню Йорк. Іван Коцур, народжений в З'єдинених Державах, виїхав був юнаком із своїми батьками до їхнього „старого краю", за яким вони тужили і який поїхали відвідати. Так захопився отим далеким старим краєм своїх батьків, хоч так неподібним своєю бідністю до американського багатства, — що залишився в ньому. Там теж, на Лемківщині, одружився і обвівся родиною. Виїздив до Америки, щоб заробити гроші, але вернувся на Лемківщину і закупив поле. Поїхав знову до Америки на заробіток, але заскочила його війна. Сім років Марія Коцур не мала вістки від свого чоловіка. Але потім їх зв'язок наладнався і не переривався. У 1949 році польський сателітний уряд визнав американське громадянство двох доньок Івана Коцура, Анни й Катерини, і дозволив їм виїхати до Америки. Зате відмовив того громадянства дружині американського громадянина, Марії Коцур. І аж тепер її чоловік і вона добилися через державний департамент і американську амбасаду у Варшаві, що їй і її наймолодшій доньці Ользі дозволили виїхати. Приїхавши 18 серпня до Варшави, вона була там два дні, а третього дня, в понеділок 20-го серпня вполудне посадили її в літак і відіслали безпосередньо до Копенгаґен у Данії. Там пересілась на американський літак і, після короткої зупинки, відлетіла безпосередньо до Ню Йорку, де прибула у вівторок 21-го серпня. У Варшаві порозумівалась ще по польськи. З амбасади надано до її рідні в Трой, Н. Й., коротку депешу з повідомленням про її виїзд. $40, що їх післала їй її родина з Америки через одну польську аґенцію в Ню Йорку, вона не дістала і прибула до Ню Йорку без сотика в кишені й без знання одного англійського слова. Проте вона мала адресу своєї американської родини і на летовищі заопікувались нею та депешували до Трой. Тому вона спокійно ждала, щаслива, що вже в Америці. Першою приїхала по неї її старша донька Анна, яка в міжчасі встигла вийти в Америці заміж: Семен Гарат прибув у 1947 році до ЗДА й замешкав в Трой і там познайомився з Анною. Він потелефонував своєму братові в Ню Йорку про приїзд тещі і сам поспішив по неї своїм автом.

Які вістки привезла Марія Коцур, остання людина, яка прибула з України на вільний Захід? Багато вона про відносини в Україні ні в Польщі не знає, як селянка із селянською долею у далекому, забитому дошками від зовнішнього світу лемківського закутку. Небагато взагалі українців залишилось на Лемківщині. У Ростоках із колишніх 35 родин залишилось ще досить поважне число 25, але в сусідній Каличаві на колишніх 37 родин є тепер усього чотири. Решта виїхала до „Росії" (докладно Марія не знає, куди саме), а частину вивезено до західньої Польщі, на колишні німецькі землі. Відношення польської влади до українців тепер дещо покращало. Їм у селі проголосили, що вони можуть відкрити собі українську школу. „Але нема кому її будувати, нема грошей на будову та й не було б кому ходити до такої школи". Приїздять переселені до Польщі лемки подивитись на свою колишню хату й село. Їм ніби можна б вертатися, але самі люди не дуже хочуть: куди вертатися, коли хати розвалені, або в них мешкають поляки, — а поле або лісом заросло, або має іншого власника?! Як живеться селянам? Як і раніше бувало несвітло, а тепер гірше. Їсти є що, але грошей нема. Наша Марія Коцур мала 10 гектарів, в цьому трохи лісу, трохи луки, решта поле. Але треба віддавати величезний континґент збіжжям, м'ясом і молоком, крім 600 зол. готівкою податку і 250 зол. готівкою асекурації. Ті, що мають когось в Америці й дістають головно одяги — в'яжуть кінці, — іншим дуже скрутно, бідують. У Польщі з харчами нема ніяких труднощів, але доріжня. Обід у Варшаві коштує від 12—20 і більше злотих ($1 рівняється 4 зол. за офіц. курсом), сорочка 50 зол., черевики 150 зол. і більше, пачка цигарок 3 зол. У Варшаві ще скрізь руїни з часів повстання. Марія Коцур хотіла було загорнути свої речі у варшавські газети, щоб їх тут для цікавости показати, але не дозволено їй на це, перевівши дуже строгу ревізію всього, що вивозила з Польщі.

Ми не запитували Марії Коцур навіть „як вам подобається Америка", бо наперед знали відповідь. Вона відпочила кілька годин у брата свого зятя на нюйоркському давнтавні і збиралася від'їздити до Трой. На щасливу майбутність в Америці! Щоб у снах ввижалась чудова Лемківщина і щоб Бог ласкавий дав — побачити її ще своїми очима — добровільно, без примусу...

І. К-н.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Міннеаполіс, Мінн.

Відпочинкова Оселя.

Одним з найбільших конструктивно - творчих досягнень української громади „Твін Сіті" за останні роки є, безперечно, організація Українсько - Американської Відпочинкової Оселі, нашої місцевої „Союзівки".

У стейті десяти тисяч озер, Міннесоті, літній відпочинок завжди в тій чи іншій мірі пов'язаний з озерами. Наша відпочинкова оселя не є винятком. Розташована на 15 акрах надозерної площі підміського „Кун-лейк-у" в 20 милях від центру Міннеаполісу. Відпочинкова Оселя вже минулого року дала змогу нам, українцям „Твін Сіті", заощадити кілька соток долярів, сплачуваних щоліта нашими церковними громадами та громадсько-політичними організаціями до приватних чужих кишень за площі для позаміських пікніків. Через неустаткованість недавно придбаної площі (кінець осени 1954 р.), недобудовану домівку, тощо, Відпочинкова Оселя влітку 1955 р. надавалася лише на пікніки.

Успішність цих пікніків, а разом з цим і гроші, які вони принесли, збільшення кількости придбаних українцями міст та нашими організаціями, у тому числі й місцевою філією УККА, акцій („шерів") Т-ва Відпочинкової оселі та подивугідне завзяття та енергія кількох її фундаторів спричинили те, що літо 1956 р. оселя зустріла вже цілком підготованою для дальшого розвитку та поглиблення відпочинкової роботи. Оселя вже мала зовсім викінчену міцну будівлю, надозерні споруди, човни, увесь асортимент внутрішнього устаткування, включно з наймодернішої конструкції електрифікованою кухнею, тощо.

Крім успішних багатьох пікніків, управа Оселі мала вже змогу організувати цього літа літній відпочинковий табір для дітей шкільного віку. У відпочинковому таборі Оселі діти протягом 2-х тижнів, розпочинаючи та закінчуючи день молитвою, мали досталь і сонця, і води, і чистого надозерного лісового повітря. 4 рази на день вони діставали смачну їжу, переважно українські страви. Члени МУН-у В. Дячук, П. Каркоць та О. Чайників, спеціяльно приїжджаючи з міста автами, щодня переводили з дітьми надвечірні фізичні вправи та спортові розваги. Поруч із цим, дитячий відпочинковий табір Оселі був і безпосереднім продовженням Рідної Школи. Самі діти дали йому назву „Таборова Січ імени Тараса Шевченка". Назва табору повною мірою відповідала його змістові. Діти в таборі розмовляли українською мовою, співали українських пісень, читали „Веселку", вивчали українські вірші. З ними велися гутірки на теми з історії та географії України. В останній вечір перебування в таборі діти влаштували вечір самодіяльности. Крім того діти з громади церкви Св. Юрія Переможця видали в подарунок Оселі ілюстровану стінну газету, присвячену дням таборового життя — у „рідній хаті", хоч і не над Дніпром, а лише над озером „Кун".

Доглядачкам та виховательками дітей (ну, і куховаркам та прибиральницям водночас! (Євгенії Коцюбі, Надії Каркоць, Ніні Михалевич, Марії Пундик — довелося витратити без будьякої, крім моральної винагороди) чимало зусиль та енерґії, щоб літній відпочинок дітей був зразковий. І вони цього досягли. Найліпшим свідченням є слова їхнього безпосереднього помічника „отамана" надозерної Січі, одинадцятилітнього Василя Булавицького, що з властивою саме цьому вікові щирістю, тримаючи яблуко у руці, сказав мені вже серед мурів міста:

—Та ніде так не було мені добре, як у нашій українській Січі над міннесотським озером...

Коментарі зайві! Шкода лише, що відпочинок дітей тривав лише 2 тижні. Маючи власну оселю, українська громада „Твін Сіті" має тепер змогу щоліта влаштовувати значно довший дитячий таборовий відпочинок. Так само шкода, що, не зважаючи на мінімальну платню (10 долярів на тиждень за дітей власників акцій Оселі й 11 долярів на тиждень за дітей інших), дітей у відпочинковому таборі Оселі цього літа було надто мало, порівнюючи з загальною кількістю українських дітей шкільного віку на терені „Твін Сіті".

Заспокоюємо себе думкою і віримо, що наступного року українські діти влітку вже не сидітимуть у задушних хатах біля „телевіжен", а матимуть і сонце, і озерну воду і свіже повітря, а також і рідний український гарт у надозерній дитячій січі. Віримо в це, бо запорукою є успішне переведення дитячого табору Відпочинкової Оселі цього літа.

Микола Дербуш.

В Мюнхені створено Комітет Оборони

Мюнхен. — Звернення Українських в'язнів концтаборів Мордовії до української еміґрації та до ООН, як також листи інших українських політичних в'язнів під совєтами викликали відгук і розуміння всієї української політичної еміґрації на чужині. В днях 15-22 серпня ц. р. в Мюнхені (Німеччина) на скликаній загальній конференції представників українських Церков, політичних центрів, політичних, громадських і наукових організацій створено Український Комітет Оборони Національно-Політичної Релігійно Переслідуваних в СССР. Завдання Комітету — розгорнути акцію з вимогами перед західнім політичним світом і ООН стати в обороні національно, політично й релігійно переслідуваних в СССР. На голову згаданого Комітету обрано О. Калиника, а членами Комітету: о. прот. Паладія Дубицького (УАПЦ), о. канц. Івана Леськовича (Гр. Кат. Церква), Д. Андрієвського, Я. Бенцаля, А. Білинського, І. Білого, О. Бойко, Р. Дебрицького, Г. Комаринського, О. Павловську, М. Рудко, І. Самойловича, Е. Штендера, М. Філя. Комітет приступив до виконання загальних ухвал Конференції та координації дій з іншими Комітетами в Европі й за океаном.

Арґентинські робітники проти уряду президента Арамбуру

Буенос Айрес. — Зорганізовані арґентинські робітники почали виступати проти уряду тимчасового президента генерала Педра Е. Арамбуру. В різних місцевостях країни зорганізовані робітники — металісти почали страйкувати, а провідники спілки електричних робітників погрожують в найближчому тижні демонстраційним 48-годинним страйком, якщо не дістануть підвишки платні. Фахові металюрґи домагаються 90-відсоткового підвищення платні в порівнянні з умовою з 1954 року. Того самого домагаються і напів фахові робітники — металісти. Тепер фахові металісти дістають по 6 пезів за годину праці (33 центи), і домагаються по 11 пезів і 40 центавів, та ще й інших винагород, хоч кошти прожитку збільшилися від 1954-го року тільки на 35 відсотків. Страйк електричних робітників мав би початися найближчого вівтірка. Вони домагаються підвищення платні на 87 відсотків, а працедавці пропонують їм 36-відсоткове підвищення заробітку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „ВІДПУСТКУ"

З вдоволенням перечитав я цікаву статтю п. М. Струтинської, „Відпустка", що порушує дуже актуальну тему. Думаю, що було б краще поставити справу цю перед суспільством ясно, як обманювати себе самими тільки надіями на багатомільйонове число. Інша справа, що тепер на Україні, скований нарід під батогом не може відділитися від русских, тут не виліз з московського болота — пора схаменутися, не шкодити рідній справі і не опізнювати визволення України.

Шикаґо.

Роман Сенчишин.

За спокій Душі
бл. п. ОНУФРІЯ СЕКРЕТИ
буде відправлена СЛУЖБА БОЖА
8-го ВЕРЕСНЯ 1956 — о год. 7:30 рано
в грек. кат. Церкві св. Юра при 7-ій вул., в Ню Йорку,
на яку запрошують Знайомих
КРЕВНІ

Спорт

УСК — НЮ ЙОРК ПРИСТУПАЄ ДО НОВОГО СЕЗОНУ РР. 1956/1957.

Немає сумніву, що одною із найсолідніших громадських установ на терені Ню Йорку та Метрополії є Український Спортовий Клюб (УСК) Ню Йорк. Він не лише дає змогу десяткам молоді активно займатися різними спортовими чинностями, про чому дві третини активних змагунів — це фактично активні молоді пластуни, але УСК в міру своїх спроможностей включається активно в усяку громадську працю нашої округи, при чому всюди і при кожній нагоді виступає як „Український Спортовий Клюб" „Юкраїніенс" або „Українер". Для багатьох спортових організацій УСК є символом організаційної сили, спортових вмілостей і сили.

Небаром, бо вже 23 вересня 1956, УСК приступає вже десятий раз в час свойого існування до звичайних мистецьких змагань в копаному м'ячі. Тому девять років УСК — ледве був спроможний поставити на зелену мураву одну одинадцятку. Сьогодні УСК по девяти роках свойого існування, шле на поле бою 6 футбольних команд — при тому аж три молодечі, які складаються зі змагунів від 10—18 років життя, новаки (10—12 років), школярі (12—15) років та юнаки (15—18 р.) дві команди резерв та одну „перша". Це не самохвальба але факт і тому варто його мати на увазі.

Але ще поки почнуться мистецькі змагання — УСК має і пляні двоє змагань: 9 вересня гратиме проти УСК Гартфорд чистий дохід з тих змагань має бути призначений на будову укр. нар. школи в Ню Йорку. 1? вересня в суботу УСК Ню Йорк плянує товариські змагання і Ню Йорку проти „України" — Торонто. Оба змагання повинні бути інтересними і напевно притягнуть численну публіку. А потім мистецькі змагання.

Ми віримо, що й Управа і змагуни доложать усіх зусиль щоб біжучий рік, десятий в своїй історії, пройшов дійсно як рік найкращих успіхів та осягів. А Шановні симпатики нашого спорту — матимуть нагоду тішитись нашими і своїми успіхами, але при тому пам'ятатимуть про одне: допомагати морально й матеріяльно намічені цілі осягнути.

(І. Х-як).

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

Українська справа в бразилійському парляменті

Куритиба, Парана, Бразилія. — Ще 26-го липня ц. р. на пленарній сесії федерального парляменту в Бразилії посол д-р Петро Фірман виголосив промову, в якій звернув увагу на визвольні змагання підсовєтських народів, зокрема України. Він вказав на спорадичні відомості про рух спротиву в Україні, Грузії, Вірменії та в балтійських країнах, як на очевидні докази, що всі ті країни борються за свою незалежність. При цій нагоді він відчитав „Маніфест українських націоналістів до вільного світу", підписаний ген. Капустянським. Всі члени бразилійського парляменту уважно слухали промови й тексту того звернення та оплесками заманіфестували своє признання промовцеві. Текст звернення передано до комісії закордонних справ парляменту, а в офіційному „Віснику парляменту" появився повний текст промови і націоналістичного українського звернення. Державна радіостація двічі передавала зміст виступу посла Петра Фірмана, який у великій мірі причинився до поширення інформацій про Україну та її сучасну боротьбу з большевиками.

В Шикаґо починається Крайова Конвенція Федерації Республіканських Жіночих Клюбів

Вашингтон. — 5-го вересня починається Крайова Конвенція Федерації Республіканських Жіночих Клюбів, яка триватиме до 7-го вересня, і на якій відзначать 18-річчя існування цієї організації. В повідомленні про цю конвенцію говориться про те, що це „буде найчисленніший збір республіканських жінок в історії цієї країни". Головною темою конвенції буде „Республіканська партія і американська родина." Віце-президент Ричард М. Ніксон мав бути почесним гостем і мав виголосити промову в імені Айзенгавера, але не зробить цього внаслідок смерти свого батька. Федерація Республіканських Жіночих Клюбів нараховує більш як 500,000 членів в 46 стейтах, в Дистрикті Колюмбія, на Гаваях і на Алясці. Її очолює пані Керролл Д. Кернс, дружина конґресмена з Пенсилвенії. Сенатор Джан Дж. Вільямс заявив, що це „найповажніша політична сила в цій країні", якої голова є членом Республіканського Крайового Комітету. Вона видає свій місячний орган, і гордо заявляє, що вона є „найбільшою політичною організаційною одиницею в цій країні."

● **Елінор Рузвелт**, вдова по кол. президенті ЗДА, і кол. англійський прем'єр Клемент Етлі, промовляючи на конгресі Світової Федерації Т-в Об'єднаних Націй, не погоджувались з песимістичною оцінкою ролі і значення Об'єднаних Націй, яку дав їм кол. французький прем'єр Поль Вонкур, а славили ту міжнародну організацію, як підвалину миру.

У КИЄВІ: ЗАМІСТЬ КУХНІ — ТЕЛЕВІЗОР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вона. Він гордо покрутив телевізор ..." Потім він сів за піяно й заграв цілком добре. Американка мала враження, що господарі намагаються переконати її, що й тут робітники мають життьові розкоші. „І я переконалася, що так воно є. Вони ще можуть не мати власних авт ... але в кожному мешканні ви тепер знайдете телевізор такого типу, який мають Іван і Юлія. Ви знайдете тузіни й тузіни книжок".

Авторка підкреслює велику любов до книги в Києві. Про це вона переконалася з розмов на Дніпрових горах, де її оточили цікаві. Один з них був вчитель в народній школі, інший — фабричний робітник, інші два — студенти, ще інша, бабуня, що доглядала внуків, які бавилися у парку. На запит, скільки річно прочитує він книжок, учитель відповів, що пересічно одну книжку денно. Інші відповіли, що вони читають багато, хоч точно не можуть окреслити скільки, приблизно чотири або п'ять книжок місячно.

— Що ви читаєте?

Вони посміхнулися й відповіли, що найбільше американських авторів.

Американка виїхала з Києва з враженням, що там робітники гарно грають на піяно, мають телевізори й двокімнатні мешкання. Комунальна кухня випала в розповіді якоюсь непотрібною й малозначною подробицею ...

Короткі Вісті

● **Італійський маршал** Пієтро Бадоліо дістав серцеву атаку, але лікарі кажуть, що він переборе її. Бадоліо має 84 роки, був за Муссоліні головним командантом італійських збройних сил і провів воєнну виправу проти Абесинії (Етіопії).

● **На Кипрі** діяльність націоналістичних терористів проти англійської адміністрації досягла небувалих розмірів. Три змовники в Нікозії відбили 25-річного бойовика Полікарпоса Гаджіґеорґіо, коли два поліціянти вели його з в'язниці до шпиталю на лікарські оглядини. Одного поліціянта вони застрелили, але другий застрелив двох напасників. В'язень з одним напасником втекли. Пострілами ранено ще трьох сторонних осіб. — В останню неділю в державній друкарні в Нікозії, обведеній потрійним колючим дротом, вибухла бомба і викликала пожежу. На провінції вбито англійського сержанта, коли він їхав ровером.

● **2,000,000** колишніх совєтських громадян вернулись після війни з Німеччини „на родіну". Цією офіційною заявою західньо - німецький уряд спростовує совєтський закид, буцімто німці „насильно" притримують „совєтських громадян". Теперішня західньо-німецька армія нараховує 47,000 вояків. Як вона може загрожувати Совєтам, запитує зах.-нім. уряд, у відповідь на совєтське твердження, що заборона комуністичної партії в Німеччині — це „підготова до війни".

● **Москва запросила** членів Комісії жіночих прав при Об'єднаних Націях — прибути на відвідини до СССР і переконатися, якими широкими правами користуються там жінки (включно з „правом" виконувати найчорнішу й найважчу фізичну працю у фабриках і в [illegible]). Представниця національного Китаю в цій Комісії не дістала запрошення. Представниці ЗДА, Англії, Австралії, Куби й Домініканської республіки вже відповіли: „дякую, ні", але деякі жінки - делеґатки, мабуть, злакомляться на ці запросини і поїдуть.

● **Усі люблять їсти „сендвічі"**, але не всі знають, хто був їх винахідником. Про це пригадує нам Крайове Товариство Робітників, що займається пакуванням квашених огірків, уживаних для „сендвічів". Цьогорічну свою нагороду призначило це товариство 82-річному нащадкові шляхетського англійського роду баронові Сендвічеві, прадід якого робив перші в світі „сендвічі".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва св. Володимира Відділ 130 відбудуться в суботу, 8-го вересня, о год. 8-ій веч., в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. В програмі зборів: перечитання протоколу, фін. звіт, контрольної комісії, перечитання кореспонденції, вибір балевого комітету і ін. справи. Перед зборами можна вплачувати членські вкладки.— І. Малець, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Б-ва Запорозька Січ Відд. 251 відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 11:30. Просимо членів прибути. — В. Козир, предс.; Д. Шмаґала, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла Відд. 102 відбудуться в неділю, 9-го вересня, по співаній Службі Божій, в церковній залі 2280 W. 7th. — М. Декан, пред.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, скр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — С-во „Любов", Відд. 37, повідомляє всіх членкинь, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 3-ій по пол. в УНДомі 214-216 Фултон вул. Просимо прийти і довгуючих проситься заплатити вкладки. — А. Погранична, предс.; М. Полевчак, кас.; А. Гнатюк, скр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність" Відд. 163, відбудуться в неділю, 9-го вересня в домі Горожан, 847 N. Franklin St., о год. 1-ій по пол. Проситься всіх членів прибути на призначений час. — М. Лещак, предс.; Ст. Филик, фін. секр., Дм. Мисько, рек. секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 349 відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 2-ій по пол., в домі Лісного. — І. Шеґера, пред.; В. Ясіновський, кас.; М. Лісний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Б-во св. Василія Вел. Відд. 364 повідомляє своїх членів, що місячні збори перенесені з 9-го вересня на 16-го. Збори відбудуться о год. 2-ій по пол. в УНДомі 3161 East 93rd St. Проситься членів прибути. — Г. Кукіз, предс.; Й. Стойка, рек. секр.; В. Брездун, кас.; В. Владика, фін. секр.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пресв. Тройці Відд. 320 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 1:30 по пол., в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnel St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглости — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую панів Михайла і Івана ТРОЙНАРІВ, які правдоподібно мають бути десь в Канаді. Ваша сестра Ірка просить про вістку від Вас.
Mrs. MARIA WONS PELENSKY
931 Michigan Street
Toledo 4, Ohio

Василь Красник пошукує братів Федька та Івана Красників з Люблинця Нового, пов. Любачів, Воєв. Львівського, які були в Німеччині. Остання вістка від них в 1944 р. Знайомі та односельчани, хто б знав про їхню долю прошу відгукнутись на мою адресу. B. Krasnyk, Beckum 1, W. Geissler 133, Bez. Muenster (West Germany).

Володимир, пошукує свого брата Василя СЛОБОДУ з села Орехівчик, поч. Підкамінь, пов. Броди. Заінтересований хай звернеться на нищеподану адресу:
W. KOLUBINSKYJ
118 North Street
Phoenixville, Pa., USA

▶ ПОТРІБНЕ ШКОЛАМ!

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

Нова початкова читанка — І. Шкляшка	1.40
Українська мова — В. Романенчук ч. І	.85
Українська мова — Б. Романенчук ч. II	1.00
Наголос — П. Ковалів	.75
Нова Історія України — І. Крип'якевич-М. Дольницький	2.50
Географія України — М. Дольницький	1.50
Українська Читанка для III р. навчання укр. мови Б. Романенчук	1.50
Промені — Читанка з українознавства для V і VI кл. — В. Радзикевич — К. Кисілевський	2.50
Золоті ворота — Читанка для української молоді — М. Овчаренко	2.50
Граматика української мови для школи й самонавчання — К. Кисілевський	.75
Українська мова для II кл. — П. Миролюбний	.75
Українознавство в школі — програма й дидактика — К. Кисілевський	1.00
Історія української літератури — В. Радзикевич	1.50
Історія укр. літератури — II том	1.50
Історія укр. літератури III том	1.50
Малий катехизм — о. І. Рудович	.60
Граматика української мови — О. Панейко	2.00
IV Читанка — Матвійчука	.75
Коротка історія України — І. К.	.15

"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

КАРТКИ НА РІЗНІ НАГОДИ
в українському стилі
12 ШТУК ЗА $1.00
висилає за попереднім надісланням належитости
"SVOBODA"
81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

„УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР"
Д-ра А. Т. КІБЗЕЯ
Нове доповнене і виправлене видання. Книжка охоплює всі недуги і подає способи їх лікування.
„УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР" В КОЖНІЙ УКР. ХАТІ!
Ціна $6.00.
Замовлення з належитістю надсилати!
"SVOBODA", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ до Календаря „Свободи" на 1957 рік

Редакція „Свободи" вже закінчує підготову та в найближчому часі здасть до друку великий і багатий змістом Календар „Свободи" на 1957 рік, що появиться друком та буде в продажу вже в листопаді ц. р. Календар появиться, подібно як і минулого року, в повному тиражі „Свободи", тільки цим разом уже на кращому папері, а Редакція Календаря, маючи на увазі реклямову вартість такого видання для нашого організаційного, громадського і торговельного життя, рішила відступити відповідне місце в тій книзі для оголошень, визначуючи для них мінімальні ціни: $50 за цілу сторінку, $30 за пів сторінки, $20 за чверть сторінки та $15 за одну восьму сторінки. Для Відділів УНС відповідна знижка, а для збирачів оголошень відповідні нагороди. Замовлення на оголошення висилати на адресу „Свободи" до 15 вересня.

ВЕСЕЛА РОЗВАГА ДЛЯ РОДИНИ —
дає Коломийське видання
СОННИК
— з —
„МАҐІЧНИМИ ШТУКАМИ"
— та —
„товариськими забавами".
Ціна — 40 цнт.
Замовляти в „Свободі":
"SVOBODA"
83 Grand Street,
Jersey City 3, N. J.

Посмертна Згадка

АНДРІЙ МОРОЗ член 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер 30-го серпня 1956 р. Покійний родився 1889 в селі Жирава, пов. Жидачів, Західна Україна. Полишив у смутку дочку Юлію, два внуки і брата Миколу. Похорон відбувся 4-го вересня з похорон. заведення П. Яреми до церкви св. Юрія при 7 вул. Похований на цвинтарі Кальварія. — В. Й. П.!

В. Гасій, секр.

ТАРЗАН, ч. 3734. Віч-на-віч.

TAKING ADVANTAGE OF THE CONFUSION, TARZAN LEAPED TOWARD THE HARASSED MEN.

MEANWHILE, THE TERROR-INSPIRED NATIVES ABANDONED THE GROUP, FLEEING TO THE NEARBY THICKET.

THE APE-MAN SINGLED OUT GUNNAR MILO AND GROWLED HIS CHALLENGE. THE MAN SPUN ABOUT VEHEMENTLY. "YOU!" HE HISSED.

DICK VAN BUREN

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Користаючи з замішання, Тарзан скочив до стурбованих людей.

Тим часом стероризовані тубільці залишили групу і повтікали до хащів.

Мавполюдина пробралася до Ґунара Міло і прорчала йому виклик. Людина не-стямно завертілася. — Це ви! — прошепіла вона.